

pötilän kohoaminen kävi ympäristön muutok-
sista näihin aikoihin ensin (7—8.1.). Muuta-
man päivän päästä lumi sulii pois ja 11.1.
aurinko alkoi paistella. Tosin jo 5—6.1. oli
aurinkoisia pakkaspäiviä, mutta koska näitä
esiintyy tammikuussa normaalistikin pesinnän
alkamatta, on lämpötilan jyrkkää nousua pidet-
tävä lopullisena pesinnän laukaisijana. Ravin-
nonsaannin mahdollinen helpottuminen ja pe-
säainesten paljastuminen lumen sulamisen
vuoksi eivät voineet kiihdyttää pesintätoimia
ensimmäisten munien alkaessa kehittyä, mutta
myöhempien munioiden ärsykesummassa niil-
lä, samoin kuin auringonpaisteella 11—13.1.,
on saattanut olla osuutensa. Pesänrakennus-
toiminnot eivät kaikissa tapauksissa joko vä-
häisen motivaation tai aineiden puutteen vuoksi
ole olleet vilkkaat, sillä molemmat Turussa
näkemäni pesät olivat vain muutaman harvan
risun kehystämiä kuoppia ulostekasoissa par-
vekkeella.

Myös joulukuun alussa 1970 Helsingissä ha-
vaittua pesintää edelsi marraskuun jälkipuolisk-
on lämpimyyttä. Esim. Kaisaniemessä 13—28.11.
vuorokauden keskilämpötilat olivat useimmiten
+2...4°. Samaan aikaan kuun alkupuolella
satanut, vuodenaikaan nähden vahva lumipeite
sulii pois. Aurinkoisia päiviä sattui tähän läm-
pimään kauteen vain yksi (Ilmatieteen laitos
op.c.), joten valomäärän lisääntymisellä ei tässä
tapauksessa voine olla osuutta etenkin, kun
päivät tähän vuodenaikaan vielä lyhenee.

Todennäköisesti kesykyhyhky pesintä keski-
talvella 1970—71 on ollut yleisempää kuin tie-
dossa olevat havainnot viittaavat. Kuitenkin
se oli vain luonnon tulokseton kokeilu, joka

osoittaa, että kesykyhyhy olisi ajallisesti pesin-
nässään mukautuvainen, jos vain ympäristön
olosuhteet sallisivat pesintäkauden aloittamisen
varhain alkuvuodesta. Yleisesti tunnettu kyyh-
kyylintujen pesimäkauden pituus on yhteydessä
siihen erikoispiirteeseen, että kyyhyt ruokki-
vat poikasiaan ns. kupumaidolla eivätkä siksi
ole riippuvaisia mistään vain tietynä vuode-
aikana saatavilla olevasta, poikasille sopivasta
ravinnosta.

Summary: Winter nesting of the Domestic Pigeon in 1970—71 in Finland.

In the winter of 1970—71 13 nests of the Do-
mestic Pigeon were found. Two earlier notes
are mentioned in Finnish literature. Laying
began in the majority of nests in the last third
of January. One nest, however, contained two
eggs in December.

The major causes accounting for this winter
breeding, which was much more common than
usual, were probably high temperatures, about
+4...6°C, in the second week of January.
The mean temperature for January was 4—
4.5°C higher than the long term average tem-
perature for that month. Another cause con-
tributing to the breeding might be the thin snow
cover — for the majority of January there
was little or no snow in southern Finland. And
thirdly, in addition to the high temperatures
there were days with quite a lot of sunshine
which is uncommon on warm winter days in
Finland.

Pesivä kalatiirapopulaatio tehdashallin katolla

TUOMO HAKALA & MIKKO JOKINEN

Lintujen sopeutumista urbaaniin ympäristöön
on selvitelty jonkin verran ornitologisessa kir-
jallisuudessa. Varsinkin lokkिलintujen esiinty-
minen kaupungeissa ja tämän ilmiön tausta on
ollut tutkimusten kohteena (Took 1955,
GOETHE 1960). Tiirroista ei kuitenkaan ole
tällaisia havaintoja, joten seuraavalla havain-
nolla, joka koskee kalatiiran *Sterna hirundo*
pesintää Tampereen kaupunkialueella sijaitse-
valla tehdasalueella, lienee laajempaakin mie-
lenkiintoa.

Pesimäpaikka

Tiirat olivat valinneet pesimäpaikakseen Rau-
ma-Repola Oy:n Lokomon tehtaiden v. 1960
valmistuneen huoltokorjaamorakennuksen kat-
ton. Tiedot lintujen pesinnän alkamisesta ovat
niukat. Tehtaan henkilökunnan mukaan tiirat
ovat olleet paikalla jo 1960-luvun puolivälistä,

todennäköisimmin vuodesta 1966 saakka. Orni-
tologien tekemiä havaintoja tehdasalueen yllä
lentelevistä tiirroista on vasta vuosilta 1969—
71. Kävimme kesällä 1971 kahdesti paikalla ja
varmistuimme pesinnästä.

Huoltokorjaamohallin kattotasanne on noin
10 m korkea, 60 m pitkä ja 10 m leveä. Vastaa-
vanlaisia paikkoja oli alueella muitakin, mutta
niillä ei tiiroja tavattu. Kattotasanne on pääl-
lystetty karkealla hiekalla ja sitä ympäröi 30
cm korkea reunus. Kaksi reunuksen korkuista
väliseinää jakaa kattotasanteen kolmeen yhtä
suureen osaan. Ainoat kohoumat ovat reunuk-
set, väliseinät ja kolme noin metrin paksuista
ilmanvaihtoputkea. Parissa kohden mättäänä
esiintyvä katkera maksaruoho *Sedum acre* muo-
dosta ainoan kasvillisuuden. Sitä ei kuiten-
kaan ollut käytetty pesien rakennusaineena,
vaan pesät olivat paljaita kuoppia kattohie-
kassa.

Lähin avovesi on paikasta noin 500 m luoteeseen sijaitseva Pyhäjärven Vihinlahti, joka kuitenkin on pahasti likaantunut eikä todennäköisesti pysty tarjoamaan tiiroille riittävästi ravintoa. Noin kilometrin päässä koilliseen sijaitsee erittäin rehevä, runsaslinnustoinen Iidesjärvi, jolla ei sopivien pesimäpaikkojen puuttuessa ole omaa tiirakantaansa. Iidesjärvellä tavataan kuitenkin pesimäaikana säännöllisesti tiiroja saalistamassa, ja Lokomon pesäpaikan ja Iidesjärven välisellä kaupunkialueella on todettu selvää ylilentoa.

Katto täyttää monessa suhteessa tiiran pesäpaikkavaatimukset. Maasto on katolta katsoen avointa ja näkyvyys ympäristöön on erinomainen, mikä lienee tärkeimpiä edellytyksiä tiiran pesäpaikanvalintaan. Ihmissilmällä katsoen suurin poikkeama on alueen urbaani ympäristö. Lännessä ja pohjoisessa on nokisia valimohalleja, idässä ratapiha-alue ja etelässä tehtaan varastoalue. Tiirujen on pesimäpaikkaa valitessaan täytynyt luopua vain veden läheisyydestä sekä "maisemallisista arvoista".

Pesivän populaation koko

Kävimme ensimmäisen kerran pesimäpaikalla 23.6.1971, jolloin tiirujen pesintä oli jo pitkällä. Kahdelta kattolohkolta laskimme yht. 22 poikasta ja yhden 3 munaisen pesän. Olettamalla tiirujen munineen 3 munaa paria kohden, voidaan populaation koko arvioida poikas- ja munamääristä 9 pariiksi. Emoja laskimme ilmasta vain 14, mutta on todennäköistä, että osa emoista oli käyntimme aikana saalistamassa. v. HAARTMANIN *et al.* 1963—66 mukaan 5—10 parin yhdyskunnat ovat Suomen sisävesillä tavallisia, mutta yli kymmenen parin jo harvinaisia.

Pesinnän ajoittuminen

Laskemalla tiirujen keskimääräiseksi haudontajaksi 22 vrk ja pesäpoikasajaksi 25 vrk saadaan 29—30.6. lennossa olleiden poikasten avulla laskettua, että muninta oli alkanut 11—13.5. A. O. Salosen (kirj. ilm.) pitkäaikaisten havaintojen mukaan ensimmäiset tiirat saapuvat Tampereelle yleensä toukokuun ensimmäisellä viikolla, keskimäärin 4—5.5. V. 1971 ensimmäinen kalatiira havaittiin 3.5. Pesintä oli alkanut siis varsin pian saapumisen jälkeen. Tätä voitaneen pitää osoituksena siitä, että kysessä on vanha yhdyskunta ja myös siitä, että ympäristöolosuhteet ovat paikalla suotuisat.

Pesintätuloksesta 1971

Koska kävimme paikalla vain kahdesti pesintäkauden kuluessa, tarkkoja tietoja pesinnän kuluista emme voi esittää. Toisen käyntimme aika-

na 30.6.1971 oli katolla 20 poikasta. Kaksi edellisellä kerralla rengastettua poikasta ja yksi vastakuoriutunut poikanen löydettiin kuolleena. Kaksi vanhinta poikasta oli jo varttunut lentokykyisiksi ja lenteli yhdyskunnan päällä. Koska 30.6. elossa oli vielä 2.4 poikasta paria kohden, niin poikastuotto yhdyskunnassa oli ilmeisesti varsin korkea. Lounais-Saaristossa kalatiiran vuotuinen poikastuotto on 1.4 lentokykyistä poikasta paria kohden (LEMMETYINEN 1969).

Vaikka paikalta puuttuu kaikki suojaava kasvillisuus ja poikasille pakoelementin tarjoava vesi, niin toisaalta tiiroilla ei ole uudessa ympäristössään kenties varista lukuun ottamatta myöskään luontaisia vihollisia. Kun ihmisenkään ei paikalla tiiroja häiritse, lienee pesimispaikka lajin luontaisia pesimäpaikkoja turvallisempia.

Summary: A population of Common Terns nesting on the roof of a factory.

The nesting of Common Terns population on the roof of a factory in Tampere was confirmed in 1971. The population most probably settled in the place in 1966.

The nesting roof is about 60×10 m wide and it is about 10 m above the ground. The roof is covered by coarse sand and the only vegetation comprises some isolated tufts of *Sedum acre*. The nearest open water is some 500 m away, but it is more probable that these terns fish in a lake about 1 km away. This lake has no tern population of its own, but all through the nesting period a number of terns were seen fishing there and terns were frequently seen flying between the rooftop nesting place and this lake.

The size of the population was nine pairs and nesting began on 11—13 May, i.e. very soon after arriving in the area. The nesting success was apparently good, for at least 25 young were hatched. This may be compared with the productivity of the Common Tern in the Finnish archipelago, where 1.4 fledglings per pair are produced. The reason for the apparently high productivity is probably the lack of nest predators, the Hooded Crow being the only one.

Kirjallisuutta

- GOETHE, F. 1960. Felsbrutertum und weitere beachtenswerte Tendenzen bei der Silbermöwe. Proc. XII Int. Ornith. Congr. 1958, Helsinki, pp. 252—258.
HAARTMAN, L. VON, O. HILDÉN, P. LINKOLA, P. SUOMALAINEN & R. TENOVUO 1963—

66. Pohjolan linnut värikuvin I, pp. 491—498. Otava, Helsinki.
LEMMETYINEN, R. 1969. Kala- ja lapintiiran (Sterna hirundo ja S. paradisaea) pesimä-

biologian vertailu. Käsikirjoitus, Turun Yliopiston Eläintieteen laitos, Turku.
TOOK, G. E. 1955. Nesting of Herring Gulls on rooftops in Dover. Brit. Birds 48:88.

Merenkurkun merikotkakanta v. 1971

JUHANI KOIVUSAARI

Jatkona 1960-luvulla vuosittain suoritettuun merikotkakannan selvitykseen (PALOKANGAS, KOIVUSAARI & NUUJA 1970, Ornis Fenn. 47: 180—184) tehtiin v. 1971 entistä perusteellisempi tutkimus Merenkurkun merikotkatilanteesta.

Merikotkakannan laskenta, uusien pesien etsintä ja pesintätuloksen tarkastus Kaskisten ja Uudenkaarlepyyn välisellä rannikkoalueella suoritettiin pääasiallisesti huhti-, touko- ja kesäkuussa. Maastossa oltiin 55 vrk.

Jo 1960-luvulla todettujen merikotkaparien lisäksi tutkimusalueelta löytyi kolme meille ennestään tuntematonta vanhaa merikotkaparia. Alueella voitiin varmuudella todeta olevan 21, mahdollisesti jopa 26, merikotkayksilöä, joista kaksi oli nuoria lintuja. Viisi paria onnistui munimaan, mutta kaikki munat (yht. 8 kpl) jäivät kuoriutumatta. Lisäksi kolmella eri reviiirillä olevat pesät oli kunnostettu, mutta vain yhdellä reviiirillä todettiin merikotkapari, yhdellä yksinäinen kotka ja yhdellä ei nähty kotkaa ollenkaan, mutta kunnostettu pesä joka tapauksessa edellyttää ainakin yhden kotkan olemassaoloa. Mainituista pesistä ei tavattu mitään selvää munintaan viittaavaa merkkiä. Loput pesistä olivat autioita, mutta kahden parin ja yhden yksinäisen merikotkan todettiin kuitenkin oleskelevan vanhoilla reviiireillä. Havaitut kaksi nuorta kotkaa oleskelivät yhdessä, mutta eivät pesineet.

Elokuun lopulla löydettiin kuollut vanha merikotka erään saaren rannasta. Kotka oli

todennäköisesti toinen yksilö alueella vuosittain pesintää yrittäneestä parista. Kotkan kuoliinsyytä ei tiedetä.

Kokkolasta saadun tiedon mukaan yksi merikotkapari yritti siellä tuloksettomasti pesintää. Mainittua paria ei ole laskettu mukaan em. tietoihin.

Haluun kiittää kenttätöihin päätoimisesti osallistuneita Eero Murtomäkeä ja Matti Finlandia sekä Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahastoa, jonka myöntämän apurahan turvin tutkimus suureksi osaksi suoritettiin.

Summary: White-tailed Eagles of the Quarken Straits region in 1971.

This report gives additional data on the White-tailed Eagles of the Quarken Straits, the history of which in the 1960's was discussed in Ornis Fenn. 47:180—184.

In 1971 a very thorough inventory of the White-tailed Eagle population in the Quarken Straits was made and 21 (or possibly 26) different individuals were found, of which only 2 were immature. Five pairs laid eight eggs, but none of these produced any young. Three additional nests were repaired but nothing indicative of egg-laying was observed. Two pairs and one single White-tailed Eagle were observed in their old territories but they made no attempt to nest.

Great Spotted Woodpecker: two letters

Irruptions of the Great Spotted Woodpecker: a reply

In his paper "Irruption and wintering ecology of the Great Spotted Woodpecker *Dendrocopos major*" published in the last issue of Ornis Fennica, Eriksson has quoted incorrectly my analysis of the recoveries of Great Spotted Woodpeckers ringed in Finland (HILDÉN 1969. Activities of Finnish bird stations in 1968. Ornis Fenn. 46:179—187) and drawn erroneous conclusions as to the age of these ringed

birds. For this reason I consider it proper to make some corrections.

In the last paragraph of his discussion (p. 75) Eriksson states: "A detailed analysis of ringing recoveries shows that, contrary to the opinion expressed by HILDÉN (1969), even birds which have nested in Fennoscandia may move eastwards". There are two errors in this sentence. First, I never expressed such an opinion; I did not even mention the age of the birds when analysing the distant recoveries of Great Spotted Woodpeckers ringed in Fin-